

Principalele reglementări contabile din România

În ultimii ani, sistemul contabil românesc a fost supus unui proces continuu de schimbări menit să îmbunătățească, simplifice și să mărească acuratețea operațiunilor contabile prin armonizarea reglementărilor contabile românești cu cele ale Uniunii Europene.

Principalul act normativ care reglementează sistemul contabil este Legea Contabilității numărul 82/1991. Aceasta lege a fost modificată de la emiterea sa prin adoptarea Ordinului Ministerului Finanțelor Publice (MFP) în vederea alinierii standardelor contabile românești la directivele Uniunii Europene și la standardele contabile internaționale. Primul ordin emis în acest sens a fost Ordinul numărul 94/2001 cu privire la aprobarea reglementărilor contabile armonizate cu Directiva a IV-a Europeană. Ordinele care au urmat au fost Ordinul 1752/2005, anulat ulterior de către Ordinul 3055/2009 cu privire la aprobarea reglementărilor contabile în conformitate cu Directiva a IV-a Europeană (pentru situațiile financiare individuale) și în conformitate cu Directiva a VII-a Europeană (pentru situațiile financiare consolidate).

Profesia contabilă este reglementată prin Ordonanța Guvernului numărul 65/1994 cu modificările ulterioare.

Societățile care aplică reglementările contabile

- Regiile autonome
- Societățile cu capital de stat
- Societățile comerciale
- Institutele naționale de cercetare-dezvoltare
- Instituțiile publice
- Societățile cooperatiste
- Asociațiile și alte persoane juridice
- Persoanele fizice care desfășoară activități generatoare de venituri în conformitate cu prevederile Ordonanței de Urgență a Guvernului numărul 44/2008 cu privire la desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, modificată prin Ordonanței de Urgență a Guvernului numărul 46/2011
- Subunitățile fără personalitate juridică, cu sediul în străinătate aparținând persoanelor juridice române
- Sediile permanente în România ale persoanelor juridice străine

Tipuri de contabilitate

Societățile menționate trebuie să organizeze și să conducă contabilitatea în partida dublă, în timp ce persoanele fizice care desfășoară activități generatoare de venituri trebuie să conducă contabilitatea în partida simplă și să întocmească Registrul-jurnal de încasări și plăți și Registrul inventar.

Societățile care au înregistrat în exercițiul financiar precedent o sumă a cifrei de afaceri și totalul activelor mai mici decât echivalentul sumei de 35.000 euro pot alege sistemul simplificat de contabilitate.

Răspunderea pentru organizarea și conducerea contabilității

Instituțiile de credit și alte instituții financiare, companiile cotate la bursă, societățile de asigurări, fondurile de pensii și instituțiile statului aplică reguli contabile specializate.

Contabilitatea se organizează și se conduce în compartimente distincte conduse de către directorul general sau de către administrator (aceste persoane trebuie să aibă studii superioare) împreună cu șeful contabil sau prin externalizarea acestor servicii către o societate de contabilitate. Dacă activitatea societății nu impune existența unui departament specializat de contabilitate, contabilitatea poate fi ținută de către persoane fizice sau juridice autorizate, membre ale Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați.

Răspunderea pentru conducerea contabilității revine directorului general sau administratorului sau altei persoane împuternicite să îndeplinească această funcție. În cazul în care contabilitatea este condusă de către persoane fizice sau juridice autorizate, membre ale Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați, răspunderea conducerii contabilității revine acestora în conformitate cu prevederile contractuale.

Principalele formulare și registre contabile: format, limbă, monedă

Formularele contabile trebuie pregătite lunar sau la termenele de întocmire a declarațiilor către autoritățile fiscale, în limba română, într-un anumit format și în moneda națională, RON. Operațiunile exprimate în valută trebuie înregistrate atât în RON cât și în valuta respectivă. Pentru necesități proprii de informare ale societății, operațiunile pot fi exprimate în orice valută.

Următoarele formulare și registre sunt folosite pentru ținerea contabilității:

- Zilnice:
 - Registrul de casă care conține plățile și încasările zilnice
 - Operațiunile sunt înregistrate zilnic în ordine cronologică
- Lunar:
 - Balanța de verificare
 - Jurnalul de cumpărări și Jurnalul de vânzări
 - Registru jurnal
 - Cartea mare
 - Decontul de TVA
 - Declarații referitoare la contribuțiile sociale aferente veniturilor din salarii
 - Declarațiile aferente salariilor
 - Declarația VIES (dacă este cazul)
 - Declarația Intrastat (dacă este cazul)
- Trimestrial:
 - Calculul impozitului pe profit
 - Decontul de TVA (dacă entitatea optează pentru depunerea trimestrială a decontului)

Principalele formulare și registre contabile: format, limbă, monedă

- Semestrial:
 - Situații financiare prescurtate (simplificate) întocmite în conformitate cu Ordinul 3055 al MFP
 - Declarația semestrială informativă privind livrările/prestările și achizițiile efectuate pe teritoriul național (în scopuri de TVA)
- Anual
 - Situații financiare întocmite în conformitate cu Ordinul 3055 al MFP, depuse la Administrația Financiară (împreună cu raportul auditorului, dacă este cazul) în termen de 15 zile de la Adunarea Generală a Acționarilor care se întrunește în termen de 5 luni de la sfârșitul anului precedent (4 luni pentru societățile listate)
 - Registru inventar
 - Declarația privind impozitul pe profit
 - Fișele fiscale
 - Declarația informativă privind impozitul reținut pe veniturile cu regim de reținere la sursă, pe beneficiari de venit, cu termen de depunere până la sfârșitul lunii februarie pentru anul trecut
 - Declarația anuală privind calculul și reținerea taxelor pentru veniturile nesalariale plătite către persoanele fizice române

Registrele contabile

- Registrul jurnal – se ține evidența tuturor operațiunilor societății în ordine cronologică
- Registrul inventar – se ține evidența tuturor elementelor de activ și de pasiv
- Cartea Mare – prezintă un sumar de sinteză al tuturor conturilor contabile ale societății
- Registrul fiscal – cuprinde calculul impozitului pe profit

Aceste registre trebuie păstrate timp de 10 ani în arhiva societăților menționate (iar în anumite cazuri pot fi păstrate timp de 5 ani).

Scopul acestor registre este ca înregistrările contabile să poată fi identificate și controlate.

Principalele declarații fiscale, formulare contabile și termenele limită de depunere

Începând cu 1 iulie 2011, deconturile fiscale pot avea semnătură digitală și pot fi depuse în format electronic la autoritățile fiscale. Pentru a obține semnatura digitală, persoana sau reprezentantul companiei de contabilitate care întocmește declarațiile fiscale trebuie să fie împuternicită de către administratorul societății.

Lunar, până pe data de 25 ale lunii următoare:

1. Decontul de TVA
2. Declarație privind obligațiile de plată a contribuțiilor sociale, impozitului pe venit și evidența nominală a persoanelor asigurate
3. Declarația Intrastat
4. Declarația VIES (dacă este cazul)

Principalele declarații fiscale, formulare contabile și termenele limită de depunere

Trimestrial, până pe data de 25 ale primei luni din trimestrul următor:

1. Declarație privind impozitul pe profit
2. Decontul de TVA (dacă societatea se încadrează și alege depunerea trimestrială a deconturilor de TVA)

Semestrial până pe 15 august:

1. Situații financiare simplificate întocmite în conformitate cu Ordinul MFP numărul 3055
2. Declarația semestrială informativă privind livrările/prestările și achizițiile efectuate pe teritoriul național

Anual

Până pe 25 ianuarie

Declarația cu privire la cifra de afaceri (pentru scopuri de TVA)

Până la 28 februarie

1. Declarația anuală privind impozitul cu reținere la sursă în cazul veniturilor plătite către nerezidenți
2. Fișele fiscale
3. Declarația anuală privind calculul impozitului cu reținere la sursă aferent veniturilor (altele decât cele de natură salarială) obținute de persoane fizice rezidente (pentru anumite tipuri de venituri, termenul de depunere este 30 iunie al anului financiar următor)

Până la 25 martie

Declarația privind impozitul pe profit aferent anului fiscal anterior

Până la 31 mai

Situațiile financiare anuale aferente anului fiscal precedent în conformitate cu prevederile Ordinului Ministrului Finanțelor Publice nr. 3055/2009 vor fi depuse la autoritățile fiscale competente (inclusiv raportul auditorilor – dacă este cazul).

Pentru companiile listate, termenul de depunere al situațiilor financiare este sfârșitul lunii aprilie al anului următor.

În funcție de natura activității desfășurate, există declarații fiscale specifice cu termene de depunere diferite:

1. Declarație privind impozitele și taxele locale – termen de depunere: 30 de zile de la data achiziției/reevaluării sau de la data oricărei modificări valorice
2. Declarație privind accizele – lunar
3. Declarație privind impozitul cu reținere la sursă – lunar

Situațiile Financiare

Situațiile Financiare (SF) se pregătesc de două ori pe an, respectiv pentru lunile iunie și decembrie. Situațiile Financiare anuale trebuie aprobate de Adunarea Generală a Asociaților. Acestea reprezintă, de asemenea, baza pentru distribuirea anuală a dividendelor.

În funcție de anumite criterii, entitățile trebuie să întocmească Situații Financiare anuale sau Situații Financiare simplificate.

Criteriile de marime sunt următoarele:

- Cifra de afaceri netă: 7.300.000 EUR
- Total active: 3.650.000 EUR
- Număr mediu salariați: 50

Societățile care la data bilanțului îndeplinesc două dintre cele trei criterii menționate mai sus pentru doi ani consecutivi (curent și anterior), sau sunt listate, trebuie să întocmească Situații Financiare anuale. Restul societăților pregătesc Situații Financiare simplificate.

Situațiile Financiare anuale, conform Ordinului Ministrului Finanțelor Publice nr. 3055/2009 cuprind:

- Bilanț
- Cont de profit și pierdere
- Situația modificărilor capitalului propriu
- Situația fluxurilor de numerar
- Note explicative la situațiile financiare anuale

Situațiile financiare anuale trebuie însoțite de Raportul administratorului.

Situațiile Financiare simplificate cuprind:

- Bilanț prescurtat
- Cont de profit și pierdere
- Note explicative la situațiile financiare simplificate

Societățile care nu îndeplinesc criteriile de mărime pot opta pentru întocmirea situației fluxurilor de numerar și a situației modificărilor capitalului propriu.

Situații Financiare Consolidate

Situațiile financiare consolidate sunt întocmite de către un grup de entități în completarea situațiilor financiare individuale în conformitate cu Ordinul Ministrului Finanțelor Publice nr. 3055/2009.

Condițiile pentru întocmirea situațiilor financiare consolidate sunt impuse societăților ale caror valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată dacă două dintre cele trei criterii menționate mai jos, pe baza ultimelor situații financiare, sunt îndeplinite:

- Cifra de afaceri netă: 35.040.000 EUR
- Total active: 17.520.000 EUR
- Număr mediu salariați: 250

În cazul în care societatea care este subiect al Situațiilor Financiare consolidate este parte a unui grup, fie din România, fie dintr-un stat membru al UE, există o derogare cu privire la întocmirea Situațiilor Financiare Consolidate, respectiv dacă societatea-mamă în cauză deține 90% sau mai mult din acțiunile grupului, iar restul acționarilor sunt de acord să nu întocmească Situații Financiare consolidate.

Situațiile financiare consolidate trebuie însoțite de Raportul Administratorului și Raportul de Audit.

Sistemul simplificat de contabilitate

Începând cu data de 31 decembrie 2011, entitățile pot opta pentru aplicarea sistemului simplificat de contabilitate, în conformitate cu prevederile Ordinului Ministrului Finanțelor Publice nr. 2239/2011, dacă în exercițiul financiar precedent au fost îndeplinite concomitent următoarele condiții:

- Cifra de afaceri netă sub 35.000 EUR
- Total active la data de 31 decembrie 2011 sub 35.000 EUR

Societățile exceptate de la aplicarea sistemului simplificat de contabilitate sunt următoarele:

- entitățile listate
- entitățile membre ale unui grup care fac subiectul Situațiilor Financiare consolidate
- companiile naționale și instituțiile de stat
- regiile autonome
- entitățile supravegheate de către CNVM (Compania Națională a Valorilor Mobiliare), CSA (Comisia de Supraveghere a Asigurărilor), CSSPP (Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private), BNR (Banca Națională a României)

Societățile care optează pentru aplicarea sistemului simplificat de contabilitate folosesc planul de conturi simplificat și reglementări contabile simplificate.

Situațiile financiare simplificate cuprind bilanțul simplificat și contul de profit și pierdere simplificat.

Situații Financiare conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară

Ordinele nr. 907/2005 și nr. 1121/2006 emise de Ministrul Finanțelor Publice impun instituțiilor de credit și entităților de interes public să întocmească situații financiare anuale în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS) începând cu anul fiscal încheiat la data de 31 decembrie 2006, în plus față de situațiile financiare statutare. Mai mult, Banca Națională a României a solicitat instituțiilor de credit întocmirea situațiilor financiare de sine stătătoare pentru anii 2009, 2010 și 2011 prin retratarea situațiilor financiare statutare.

Începând cu anul 2012, conform prevederilor Ordinului 9/2010 emis de Banca Națională a României, Situațiile Financiare întocmite în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară, devin unicul sistem contabil pentru instituțiile de credit.

CECCAR

Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România, CECCAR, este un organism profesional la nivel național ce reglementează activitatea contabililor autorizați, experților contabili și în organizarea profesiei contabile în România.

Îndatoririle contabililor autorizați și experților contabili sunt:

Contabili autorizați:

- Înregistrarea în contabilitate a tranzacțiilor economice și financiare
- Efectuarea lucrărilor preliminare în vederea întocmirii situațiilor financiare

Experți contabili:

- Întocmirea, verificarea și certificarea situațiilor financiare
- Efectuarea raportărilor și analizei financiare privind evaluarea patrimoniului
- Efectuarea de expertize contabile
- Efectuarea oricăror altor activități contabile, financiare, fiscal sau de natură administrativă